

PM 2007:73 RVII (Dnr 326-4458/2006)

Instruktion för funktionshindersinspektörer inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Instruktion för funktionshinderinspektörer godkänns enligt *bilaga*.

Föredragande borgarrådet Ulf KristerSSon anför följande.

Ärendet

Kommunstyrelsen behandlade den 5 april 2006 en hemställan från socialtjänstnämnden om att inrätta två inspektörstjänster med ansvarsområdena omsorg om personer med funktionshinder respektive personer med psykiskt funktionshinder.

Kommunstyrelsen beslöt att socialtjänstnämndens hemställan skulle behandlas i samband med upprättande av budget för år 2007. Stadsledningskontoret fick i uppdrag att ta fram förslag till instruktion för denna inspektörsfunktion.

I kommunfullmäktiges budget för år 2007 har socialtjänstnämnden tillförts 2,0 mnkr för inrättande av inspektörstjänster inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning.

Beredning

Bilagda förslag till instruktion har utarbetats av stadsledningskontoret i samråd med funktionshinderombudsmannen och socialtjänstförvaltningen. Kommunala handikapprådet har beretts möjlighet yttra sig över ett utkast till instruktion.

Mina synpunkter

Jag delar de synpunkter och förslag som stadsledningskontoret framför i sitt förslag till beslut. Införandet av särskilda inspektörer för funktionshinder innebär att Stockholm stad tar ytterligare ett viktigt steg mot att kunna säkerställa att omsorgen om de som lever med någon form av funktionshinder genomförs med kvalitet, trygghet och mångfald.

Våra erfarenheter från skola och äldreomsorg visar att ändamålsenliga granskningsverktyg är en förutsättning för att medborgarna ska garanteras verksamheter med hög kvalitet. En jämförbar kvalitetsgranskning av alla verksamheter, oavsett huvudman, är en viktig förutsättning för att människor ska kunna jämföra och välja utförare. Dessutom bidrar granskningarna till att identifiera och lyfta fram goda exempel.

Även de verksamheter som utförs i privat regi genom avtal med staden skall omfattas av granskningarna, precis på det sätt som stadens äldreomsorgsinspektörer redan idag genomför inspektioner av de privata verksamheter som stadsdelsnämnderna har avtal med. Jag kan också konstatera att merparten av stadsdelsnämnderna uttryckt sitt stöd för denna ordning i sina remissvar i samband med att ärendet om att inrätta inspektörsfunktionerna bereddes.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Instruktion för funktionshinderinspektörer godkänns enligt *bilaga*.

Stockholm den 19 april 2007

ULF KRISTERSSON

Bilaga

Instruktion för funktionshindersinspektörer

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Carin Jämtin* (s), *Yvonne Ruwaida* (mp) och *Ann-Margarethe Livh* (v) enligt följande.

Vi föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta att

1. Ärendet återremitteras för att kompletteras med synpunkter från kommunstyrelsens handikappråd
2. Därutöver anföras följande

Av ärendet framgår att kommunstyrelsens handikappråd har beretts möjlighet att yttra sig över ärendet. I en mening i stadsledningskontorets yttrande framkommer synpunkter från kommunstyrelsens handikappråd. Det har kommit till vår kännedom att kommunstyrelsens handikappråd har inkommit med ytterligare synpunkter, som inte finns med i ärendet. Hela yttrandet från handikapprådet borde ha bifogats ärendet. Det är inte tillräckligt att aspekter ur yttrandet berörs i stadsledningskontorets tjänstutlåtande. Vi anser därför att ärendet måste återremitteras och kompletteras med handikapprådets synpunkter.

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet *Ann-Margarethe Livh* (v) enligt följande.

Det är oerhört glädjande att socialborgarrådet har tagit fram ärendet med förslag till instruktionen för funktionshindersinspektörerna så att de kan börja arbeta med granskningen av stadens stöd och service till personer med olika funktionsnedsättningar. Men det är förvånande att det borgerliga styret arbetar så långsamt med ett förslag som i grunden har stöd hos alla politiska partier i kommunfullmäktige och var klart för över fyra månader sedan.

Det är därtill oacceptabelt att hela yttrandet från handikapprådet inte bifogas ärendet, det är inte tillräckligt att aspekter ur yttrandet berörs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande. Vi anser att ärende måste återremitteras, vilket ger möjlighet att ta större hänsyn till rådets synpunkter i den slutgiltiga utformningen av instruktionerna.

Vi har genom kf/ks kansli tagit del av yttrandet över utkastet till instruktion som presidiet för kommunstyrelsens handikappråd har lämnat och instämmer i flera av rådets förslag.

För det första handlar det om att stärka granskningen av samverkan mellan verksamhetsområdena som vi vet brister ganska allvarligt, vilket redovisats av Funktionshindersombudsmanen. Vi vill därför komplettera § 5 Kontakter/Samarbete med följande text (kursiverat): "Inspektörerna ska samråda med äldreomsorgsinspektörerna och skolinspektörerna i gemensamma metodfrågor *samt vid frågor som rör samverkan.*"

För det andra handlar det om att stärka granskningen utifrån lagstiftningen som är grunden för all myndighetsutövning. Vi vill därför komplettera § 7 Avgränsning med följande text (kursiverat): "*Vid granskning av samverkan mellan olika verksamhetsområden kan funktionshindersinspektörerna delta i inspektioner inom de övriga inspektörernas ansvarsområden.*"

För det tredje handlar det om att granskningen bör omfatta gode man/förvaltarfunktionen, som är av stor vikt för personer med funktionsnedsättningar. Vi vill därför komplettera § 8 Metoder och arbetsformer med följande text (kursiverat): "De områden som, med utgångspunkt från kommunfullmäktiges inriktningsmål, *socialtjänstlagen och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade*, stadens handikappolitiska program, *lagen om bostadsanpassning och avtal med entreprenörer*, omfattas av inspektionen är ..." samt "Granskningen ska även omfatta gode man/förvaltarfunktionen för personer med funktionsnedsättningar"

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av *Carin Jämtin, Roger Mogert, Tomas Rudin och Teres Lindberg* (alla s), *Stefan Nilsson* (mp) och *Ann-Margarethe Livh* (v) med hänvisning till reservationen av (s), (mp) och (v) i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande gjordes av *Ann-Margarethe Livh* (v) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (v) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDE

Av föredragande borgarrådets PM med anledning av socialtjänstnämndens bakomliggande hemställan framgår att inspektörernas granskning är ett viktigt komplement till annan uppföljning, eftersom den har ett tydligt brukarperspektiv. Vidare framgår att avsikten är att granskning även ska omfatta de privata utförare som staden har avtal med. Inspektörsfunktionen bör ha en oberoende ställning i förhållande till de verksamheter som granskas. Inspektörsfunktionen organiseras inom socialtjänstnämnden.

Vidare anfördes att inspektionsverksamheten ska genomföras på tydliga uppdrag av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. I ärendet framhålls även behovet av samordning mellan stadens inspektörsfunktioner.

BEREDNING

Bilagda förslag till instruktion har utarbetats av stadsledningskontoret i samråd med funktionshinderombudsmannen och socialtjänstförvaltningen. Kommunstyrelsens handikappråde har beretts möjlighet yttra sig över ett utkast till instruktion.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 8 december 2006 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontorets förslag utgår således ifrån att inspektörernas funktion ska vara ett komplement till annan uppföljning och även omfatta de privata utförare som staden har avtal med. Detta är enligt stadsledningskontorets mening förenligt med den inriktning på valfrihet och utveckling av uppföljningsrutinerna som aviseras i kommunfullmäktiges budget för år 2007.

Socialtjänstförvaltningen framhöll vidare att inspektörerna ska genomföra sin granskning ur ett brukarperspektiv. Under beredningen har inom kommunala handikapprådet den tolkningen framförts att inspektionen ska ske ur den enskilde brukarens synvinkel. Stadsledningskontoret anser att inspektionen ska ske ur ett generellt brukarperspektiv. Det är dock de verksamheter som är till för personer som har biståndsbeslut p.g.a. sin funktionsnedsättning som ska granskas. Huvudintresset för inspektionen blir då huruvida det stöd och den service som dessa personer får genom kommunen leder till goda levnadsvillkor för den enskilde.

I förslaget till instruktion görs en avgränsning mot andra inspektörers granskningsområden.

Stadsledningskontoret förordar att inspektörerna granskar en specifik verksamhetsform i taget. I förslaget till instruktion utvecklas metoderna för granskningen med utgångspunkt från stadens handikappolitiska program. Stadsledningskontoret anser att metoderna för inspektionen inte bör låsas i detalj utan kunna utvecklas av inspektörerna.

Inom socialtjänstnämnden finns flera verksamheter inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning, såsom ledsagarservice, lovverksamhet och korttidshem. Placeringen av inspektörsfunktionen inom socialtjänstnämnden gör att den inte blir oberoende i förhållande till dessa verksamheter. Enligt kommunfullmäktiges budget placeras emellertid även det kommuncentrala handikapprådet och funktionshinderombudsmannen inom socialtjänstnämnden, varför skälen för denna organisatoriska hemvist har förstärkts.

Arbetets närmare inriktning på kort sikt bör framgå av socialtjänstnämndens verksamhetsplan. I likhet med vad som gäller för övriga inspektörer bör funktionshinderinspektörernas årsrapport överlämnas till kommunstyrelsen. I förslaget till instruktion har skrivits in att denna rapport ska lämnas in i februari månad så att den kan beaktas i kommunfullstyrelsens strategiska ärende samma vår.

En mer långtgående samordning av inspektörsfunktionerna har inte utretts i detta sammanhang. Genom kommunfullmäktiges budgetbeslut placeras äldreomsorgsinspektörerna inom äldre- och barnnämnden. Skolinspektörer, förskoleinspektörer och skolbarnomsorgsinspektörer finns

alltjämt under utbildningsnämnden. I förslaget till instruktion förordas emellertid samråd i gemensamma frågor.

Kommunstyrelsens uppdrag till stadsledningskontoret gällde att ta fram förslag till instruktion för inspektörsfunktion inom omsorg om personer med funktionshinder och personer med psykiskt funktionshinder. I kommunfullmäktiges budget talas om stöd och service till personer med funktionsnedsättning. Stadsledningskontoret föreslår att de nya inspektörerna kallas funktionshinderinspektörer. Den titulaturen stämmer också med titeln funktionshinderombudsman.

Instruktion för funktionshinderinspektörer

§ 1. Verksamhetens mål och inriktning

Verksamheten syftar till att säkra kvaliteten i stöd och service till personer med funktionsnedsättning. Inspektörernas granskning ska ha ett generellt brukarperspektiv och vara ett komplement till annan uppföljning.

§ 2. Huvudsakliga arbetsuppgifter

Inspektören/erna ska granska beställarfunktionen och utförare inom staden, oberoende av nämnd, samt sådana privata utförare som staden har avtal med. Granskningen omfattar den verksamhet som bedrivs för personer med funktionsnedsättning som får insatser enligt socialtjänstlagen och/eller enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade. Missförhållanden ska omedelbart anmälas till den ansvariga nämnden.

§ 3. Organisatorisk ställning

Inspektörsfunktionen är placerad inom socialtjänstnämnden.

§ 4. Kompetenskrav

Utövare av inspektörsfunktionen ska ha adekvat högskoleutbildning och goda kunskaper om behoven hos personer med funktionsnedsättningar samt ledarerfarenhet. En av inspektörerna ska ha långvarig erfarenhet från verksamhet för personer med psykiska funktionsnedsättningar.

§ 5. Kontakter/samarbete

Inspektörerna fördelar själva arbetet inom sig. Inspektörerna ska samråda med funktionshinderombudsmannen, myndigheter med tillsynsansvar och med stadens revisorer. Inspektörerna ska samråda med äldreomsorgsinspektörerna och skolinspektörerna i gemensamma metodfrågor. Inför planeringen av kommande års inspektioner ska inspektörerna samråda med kommunstyrelsens handikappråd.

§ 6. Rapportering

När inspektionen är avslutad ska resultatet återföras till berörda enheter. Inspektionsrapport ska lämnas till berörda nämnder och deras handikappråd. Socialtjänstnämnden godkänner rapporterna och tar initiativ till spridning av goda exempel. På grundval av en sammanfattande analys av genomförda inspektioner avger inspektörerna årlig rapport till socialtjänstnämnden. Rapporten ska inlämnas till kommunstyrelsen och delges kommunstyrelsens handikappråd. Årsrapporten ska lämnas till kommunstyrelsen under februari månad påföljande år för att kunna beaktas i kommunfullmäktiges strategiska ärende i juni.

§ 7. Avgränsning

Inspektionen ska avse kvaliteten ur ett brukarperspektiv i de insatser som ges. Inspektionen avser således inte generella aspekter på handikappolitiken enligt FN:s standardregler och stadens handikappolitiska program. Generella frågor bevakas av funktionshinderombudsmannen. Den fysiska tillgängligheten i stadsmiljön tillhör inte inspektionsområdet. Däremot ska inspektörerna kunna granska tillgängligheten i den verksamhet som inspekteras.

Funktionshinderinspektörerna granskar stöd och serviceinsatser som avser alla åldersgrupper. De granskar dock inte de insatser som görs för barn med behov av särskilt stöd inom de pedagogiska verksamheterna. Dessa granskas av förskoleinspektörer, skolinspektörer, skolbarnomsorgsinspektörer och gymnasieinspektörer. De granskar inte heller den kommunala sjukvård som granskas av de medicinskt ansvariga sjuksköterskorna eller sådan äldreomsorg som granskas av äldreomsorgsinspektörerna. Gränsfall avgörs i samarbete mellan inspektörerna.

§ 8. Metoder och arbetsformer

Granskningen ska ge svar på om det stöd och den service som ges, tillgodoser det behov den enskilde har samt att insatsen ger den enskilde goda levnadsvillkor. Syftet är att säkra en god

kvalitetsutveckling, förstärka likställigheten och att främja den enskildes rätt till självbestämmande och delaktighet.

Vid konstaterade brister ska inspektörerna söka klarlägga var i processen orsaken finns och föreslå åtgärder för att förhindra en upprepning.

Inspektionerna ska främst inriktas på en specifik verksamhetsform i taget inom hela staden.

De områden som, med utgångspunkt från kommunfullmäktiges inriktningsmål och stadens handikappolitiska program omfattas av inspektionen är

- Den enskildes kännedom om sina rättigheter
- Kvalitet i myndighetsutövning
- Förekomsten av individuell plan

- Den enskildes inflytande
- Den enskildes självbestämmande och integritet
- Den enskildes delaktighet
 - Socialt samspel/kommunikation

- Tillgänglighet till stödinsatser
- Kontinuitet i stödinsatser
- Helhetssyn i stödinsatsernas utformning
 - Boende
 - Arbete/sysselsättning
 - Familjeliv
 - Fritiden

- Bemötande – om de funktionshindrade blir bemötta med lyhördhet och respekt
- Personalens kompetens - om det finns personal med erforderlig kompetens

Granskningen sker genom studium av verksamhetsplaner, bemanning, arbetsmetoder, kompetensutveckling, förekomsten av individuella planer samt genom intervjuer/enkäter med brukare, gode män och anhöriga.

Vid intervjuer med brukare används de metoder som utvecklats för olika målgrupper och/eller tolkar. Inspektörerna kan ta initiativ till utveckling av uppföljningsmetoder där så behövs.